

Bir türkünün hikâyesi

HOŞ GELİŞLER OLA...

Nusret KOPUZLU

Memleketimizde tarih yazıcılığı üzerine münakaşalar eskiden beri sürüp gitmektedir. Hatta gerek ders kitapları gerekse resmî yayınların problemliliğine dair yaygın bir kanaat var. Bu sebeptendir ki bilhassa son yıllarda tarihçilerin dışında alternatif tarih yazıcılığı ve popüler tarih çalışmaları yaygın hâle gelmiştir. Bu meyanda TV programları, gazete sayfaları dergi yayıncılığı da dikkatimizi çekmektedir.

Günümüzde bir kesim, Cumhuriyet devrinden önceki tarihî devirleri yok sayarken diğer kesim de sadece Osmanlı dönemini öne çıkarma gayreti sergilemektedir. Bilhassa yakın tarihle ilgili çalışmalarda tarihî şahsiyetleri birbirinin karşısına çıkarmak gibi hiç yakışmayan bazı gayretkeşliklere de şahit olmaktadır. Meselâ yakın tarihimizin önemli şahsiyetlerinden Mustafa Kemal Atatürk'le Kâzım Karabekir'in malzeme edildiği zımnî bir sürtüşme de gözümüzün önünde cereyan etmektedir. Hâlbuki kültürel inkişafını tamamlamış bir toplumda böyle cahilâne şeyler olmaz. Zira tarih bir bütündür. Tarihî gerçek budur iddialarıyla bir bütün olan tablonun orasından burasından çekmek millî hafızayı zehirler. Bundan da bütün nesiller zarar görür. Ne yazık ki bizim durumumuz da böyledir...

Son zamanlarda, Birinci Dünya Savaşı'nın 100. Yıldönümü münasebetiyle düzenlenen çeşitli faaliyetlerle birlikte bir başka münakaşaya şahit olmaktayız: Osmanlı'nın son Başkumandan Vekili ve Harbiye Nazırı Enver Paşa ile onun devreden çıkmasıyla tarih sahnesinde birinci aktör olarak yer alan ve Cumhuriyet'i kuran Mustafa Kemal Paşa ile ilgili birtakım iddialar... Tartışan taraflar, ne hikmetse bir muharebede alt rütbeli komutanları öne çıkarırken bir başka muharebede tepedeki komutanı öne çıkarmaktadırlar. Hâlbuki ister zaferle ister mağlûbiyetle sonuçlanmış olsun, bir muharebede rol alan isimler, yukarıdan aşağı bütün askerî kadro lâyıkiyle anılmalıdır.

Yönetime hâkim olan kadroyu yukarı kaldırıp bir zamanlar onlarla muhalif saflarda bulunmuş olan insanlara haksızlık etmemeliyiz. Meselâ her 18

Mart'ta Çanakkale Deniz Zaferi törenlerle ve parlak nutuklarla anılır. Fakat nedense bu nutuklarda zamanın Harbiye Nazırı ve Başkumandan Vekili Enver Paşa'nın adı anılmaz! Bu garabet hangi akıl ve hangi iz'anla açıklanabilir? Keza 2016 yılı itibariyle 100. Yıldönümü kutlanan Kut-ül-Amare Zaferi de öyle! 29 Nisan 1916 tarihinde Irak cephemizde Enver Paşa'nın amcası Halil Paşa kumandasındaki kuvvetlerimiz, kendisinden üstün İngiliz kolordusunu kumanda kadrosuyla birlikte esir almıştır. 1952 yılına kadar kutlandığı hâlde İngilizler incinmesin diye nisyana terk edilen bu parlak tarih sayfası anılırken de zamanın Başkumandan Vekili'nin adı geçmedi! Hatta TV programlarında alenen aleyhinde konuşmalara bile tanık olduk.

Enver Paşa

"Bizi savaşa soktu! İmparatorluğu batırdı!" gibi ucuz palavraların artık mumu sönmüştür. O devrin askerî hatıralarını okudukça kesin olarak anlıyoruz ki Birinci Dünya Savaşı'na girmemek gibi bir tercihimiz söz konusu bile olamazdı. Fakat Enver Paşa ve kadrosu bu badireden nasıl sağ çıkılabileceğinin hesaplarını yapmıştır. Bu hesaplar isabetli olunca kazanmışız, isabetsiz olunca kaybetmişizdir. Bazen hesap tutmadığı gibi bazen de adamın çürük çıkmıştır! Netice itibariyle onlar kendi hayatlarını ortaya koymuşlardı; hatta yeni bir millî mücadelenin şartlarını hazırlamışlardı. Bu hakikati nasıl inkâr edebilirsiniz?

Sarıkamış faciasının sebeplerini soğukkanlılıkla tartıştığımızda orada da Başkomutan'dan ziyade diğer komuta kademesinin acı gerçekleriyle yüz yüze geliyoruz. Bu komuta kadrosu, tarihimizin utanç sayfalarından biri olan Balkan Bozgunu'nda zaten kendini göstermişti. Bütün bu gerçekleri nasıl bir kişinin boynuna asabiliriz? Zira bu hadiseden birkaç ay sonra, yenilmez denilen ve dünyanın en büyük donanması olan İngiliz-Fransız birleşik kuvvetleri kapımıza dayanmıştı. Herkesin ümidi kestiği bir zamanda, "Bu donanmayı Çanakkale sularına gömeceğim!" demiş ve bunu başarmış olan bir kumandanı nasıl inkâr edebiliriz!

Tarihimizde bir devlet büyüğünün gelişine söylenmiş başka eserler var mı bilmiyoruz. Bunlardan biri Azerbaycanlı Şâir Ahmed Cevad tarafından Birinci Dünya Savaşı günlerinde yazılmış olan, nefis bestesiyle gençliğimizin dilinde dolaşan ve radyolarımızda sıkça duyulan bir şiidir. *Karadeniz Türküsü*, *Karadeniz Şarkısı* ve *Karadeniz Marşı* gibi adlarla anılır:

*Çırpınırdı Karadeniz,
Bakıp Türk'ün bayrağına!
"Ah!" deyirdin, hiç ölmezdim
Düşebilsem ayağına!*

Buna benzer başka bir şiiir daha var: *Hoş Gelişler Ola...* Bu da Kars'ta türkü ve marş olarak anılıp söylendiği gibi beraberinde bir de oyun oynanır. Bununla ilgili en sağlıklı bilgileri merhum Hocamız Prof. Dr. M. Fahrettin Kırzioğlu vermiştir.* 1918 yılında ünlü *Yavuz* zırlıslı ile Batum'a çıkan Enver Paşa için Azerbaycan Türkleri tarafından söylenen ve *Enver Paşa Marşı* adıyla anılan manzumenin sözleri şöyledir:

*Hoş gelişler ola, Kahraman Enver Paşa!
Emreyle askere, Kafkas Dağları'n aşı.
Arş arş arş, arş ileri
Marş marş, marş ileri
Dönmez geri Türk'ün askeri.*

*Cephede mitralyoz ayna kimi parlıyor,
Dağıstan Türkleri, bayrak açıp bekliyor!
Arş arş arş, arş ileri
Marş marş, marş ileri
Dönmez geri Türk'ün askeri.*

Aradan yıllar geçmiş, tarihin seyri değişmiştir. Enver Paşa 1922 yılında Türkistan'da Moskof kurşunuyla şehit düşmüştür. Anadolu'da bir millî mücadele verilmiş ve yeni millî sınırlar çizilmiş ve cumhuriyet idaresi kurulmuştur. Bu Cumhuriyet'in Reisi Gazi Mustafa Kemal Paşa 1924 yılında Kars'ı ziyarete gelmiştir. Kars Valisi ve Belediye Başkanı onun için bir karşılama programı hazırlamıştır. Bu

* M. Fahrettin Kırzioğlu, Atatürk'ün Kars'a Gelişi ve Kemalpaşa Oyunu, Türk Dili dergisi, S. 170, Kasım 1965.

Mustafa Kemal Paşa Kars'ta

karşılama programına göre ilçelerin ileri gelenleri, Türk Ocağı mensupları atlı arabalı ve yaya olarak çeşitli şekillerde törene katılmışlardır.**

O zamanlar Kars'ta "*Kars'ın Dümbüllüsü*" diye meşhur olan Gümrü muhacirlerinden Çalgıcı Takî adlı bir komedyen vardır. "*Takî, büyük bir zekâ ve buluşla her gece günün konularını güldürücü nüktelerle eleştirir; adapte ettiği türkü ve şarkılarla, yakıştırdığı figür ve kıvrımlarla yeni oyunlar ortaya çıkarırdı.*"

Gümrülü Takî, yukarıda sözlerini verdiğimiz *Enver Paşa Marşı'nı* da adapte etmiş ve *Kâmal Paşa Marşı* adıyla ortaya koymuştur. Revan göçmenlerinden olup o zamanlar Kars'ta gazete ve kitap satan Mehmet Türkel de bu konuda ona yardım etmiştir. Takî, adapte ettiği *Kâmal Paşa Marşı'nı* 4 Ekim 1924 akşamı, Mustafa Kemal Paşa'nın huzurunda söylemiş ve iki kişiyle birlikte oynamıştır.

Gümrülü Takî, *Enver Paşa Marşı'nı* şu şekilde adapte etmiştir:

*Hoş gelişler ola, Mustafa Kemal Paşa!
Askerin, milletin, bayrağımla bin yaşa!
Arş arş arş ileri, ileri,
Arş ileri, marş ileri,
Dönmez geri, Türk'ün askeri.*

*Cephede mitralyoz ayna gibi bekliyor,
Şarkistan Türkleri, bayrak elde bekliyor.
Arş arş arş, ileri, ileri;
Arş ileri, marş ileri,
Dönmez geri, Türk'ün askeri;
Al da bayrağın Yunan üstüne.*

Eski büyüklerimiz arasında birtakım nâhoş hadiseler cereyan etmiş olabilir. Bize düşen bu hadiseler üzerinden yalan yanlış yorumlar yaparak onları ebediyen dövüştürmek değildir. Biz onların bu vatan ve bu millet için çalıştıklarını unutmadan her vesileyle minnet ve şükran duygularımızı ifade etmeliyiz. Zira onlar bu milletin sinasından çıkmış kahramanlardır.

** Zamanın Kars Belediye Başkanı, 1919'da Kars Millî Şûra Hükümeti'nin başkanı olup İngilizler tarafından Malta'ya sürüldükten sonra 1921 yılı baharında tutsaklıktan kurtulan Cihangiroğlu İbrahim Bey'dir. Dergimiz onun Malta'daki hatıra defterini gelecek sayısında okuyucularımıza arz edecektir. NK.